

Sygn. akt II PK 51/18

POSTANOWIENIE

Dnia 27 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa P. P.
przeciwko "A." Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P.
o odprawę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 27 marca 2019 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w P.
z dnia 9 października 2017 r., sygn. akt VII Pa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) złotych tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w P. wyrokiem z dnia 9 października 2017 r., wydanym na skutek apelacji wniesionej przez powoda P. P. od wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w P. z dnia 30 listopada 2016 r., zmienił ten wyrok z punkcie I i zasądził od pozwanej „A.” Sp. z o.o. w P. na rzecz powoda kwotę 16.500 zł tytułem odprawy wraz z ustawowymi odsetkami oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania w sprawie.

Pozwana „A.” Sp. z o.o. w P. wniosła do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sąd Okręgowego w P. z dnia 9 października 2017 r.,

zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie przepisów postępowania, to jest: art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c., a także naruszenie prawa materialnego, to jest art. 10 ust. 1 oraz art. 8 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na oczywistą zasadność tego środka zaskarżenia wynikającą z oczywistego, jej zdaniem, naruszenia zarówno przepisów postępowania, jak i przepisów prawa materialnego, powołanych w podstawach zaskarżenia.

Co do naruszenia art. 382 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c. skarżąca podniosła między innymi, że Sąd drugiej instancji procedował niezgodnie z zasadą apelacji pełnej wyrażoną w art. 382 k.p.c., ponieważ nie rozpoznał całokształtu sprawy na podstawie całego materiału dowodowego zgromadzonego w tej sprawie. W szczególności dokonana przez ten Sąd ocena dowodów była niepełna i zbyt ogólna, ponieważ została przeprowadzona na podstawie zeznań dwóch świadków i nie uwzględniała treści przedstawionych przez skarżącą dokumentów. Naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. polegało z kolei na tym, że w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku brak jest oceny dowodów pozostających w opozycji do tych, na których Sąd Okręgowy oparł swoje ustalenia, to jest zestawienia treści zeznań świadków z pozostałymi dowodami naświetlającymi okoliczności sprawy w sposób odmienny. Sąd drugiej instancji nie wskazał także przyczyn, dla których niektórym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. Dlatego jego uzasadnienie nie spełnia wymogów konstrukcyjnych określonych w art. 328 § 2 k.p.c.

Uzasadniając oczywiste naruszenie powołanych w podstawach zaskarżenia przepisów prawa materialnego, skarżąca stwierdziła natomiast, że ustalonej przez Sąd Okręgowy przyczyny rozwiązania z powodem umowy o pracę, którą stanowiła niechęć bezpośrednio przełożonej do powoda, nie sposób przyporządkować do żadnej kategorii przyczyn określonych w art. 10 ust. 1 ustawy o zwolnieniach grupowych „niedotyczących pracownika”, co potwierdza tezę, że stanowiła ona przyczynę dotyczącą pracownika. Sądy nie ustaliły bowiem, aby powoda łączył z

przełożoną jakikolwiek inny stosunek niż występujący „na stopie służbowej”. Zatem ewentualna niechęć przełożonej do powoda wynikała tylko z realizacji stosunku pracy, niewywiązywania się przez powoda z obowiązków pracowniczych, jego cech psychofizycznych wpływających na proces świadczenia pracy i jej jakość. Naruszenie art. 8 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 1 ustawy o zwolnieniach grupowych polegało zaś na tym, że w przepisach tych ustawodawca posługuje się sformułowaniem „konieczności rozwiązania przez pracodawcę stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników”. Dlatego dla ustalenia, że pracownik nabył prawo do odprawy pieniężnej, istotne i niezbędne jest również ustalenie, że wystąpiła „konieczność” rozwiązania stosunku pracy z przyczyn niedotyczących pracownika. Tymczasem w niniejszej sprawie nie wystąpiła konieczność rozwiązania umowy z powodem w tym znaczeniu, w jakim tym sformułowaniem posługują się unormowania ustawy o zwolnieniach grupowych. Jeśli bowiem wypowiedzenie powodowi nastąpiło ze względu na niechęć przełożonej, to nie mogła istnieć konieczność rozumiana jako nieodzowność, nieuniknioność mająca związek z celem i funkcjonowaniem łączącego strony stosunku pracy. Pozwana nie znalazła się w sytuacji tak rozumianej konieczności rozwiązania z powodem stosunku pracy. Nie wystąpiły żadne obiektywne czynniki, uwarunkowania, które sprawiłyby, że wypowiedzenie powodowi umowy o pracę byłoby jedynym ekonomicznie lub organizacyjnie uzasadnionym rozwiązaniem.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej

jedną z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada także przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury, powoływanie się we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej powoduje, że w uzasadnieniu tego wniosku powinny znaleźć się odpowiednie wywody potwierdzające tę okoliczność. Skarga jest bowiem oczywiście uzasadniona wówczas, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurystycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy jest ono z góry widoczne dla każdego prawnika, bez potrzeby głębszej analizy prawniczej, gdy jest zupełnie pewne i nie może ulegać żadnej wątpliwości, gdy podniesione zarzuty naruszenia wskazanych przepisów są zasadne *prima facie*, bez dokonywania głębszej analizy tekstu tych przepisów i bez doszukiwania się ich znaczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538), gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia

przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Zdaniem Sądu Najwyższego, wniosek skarżącej o przyjęcie jej skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia tak rozumianych kryteriów. Powołując się na oczywiste naruszenie art. 382 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c., skarżąca w istocie podejmuje bowiem niedopuszczalną w postępowaniu kasacyjnym próbę podważenia oceny dowodów przeprowadzonej przez Sąd drugiej instancji oraz poczynionych na tej podstawie ustaleń faktycznych. Wprawdzie sugeruje przy tym, że Sąd drugiej instancji pominął część zebranych w sprawie dowodów i ocenę ich wiarygodności, co w nawiązaniu do treści zrzutów kasacyjnych należy rozumieć jako odwołanie się do obciążających powoda „raportów czystości”, jednakże sugestii tej nie potwierdzają pisemne motywy zaskarżonego wyroku, których obszerny fragment został poświęcony właśnie tej kwestii, przy czym – wbrew stanowisku skarżącej – we fragmencie tym Sąd Okręgowy nie ograniczył się do wytknięcia Sądowi pierwszej instancji uchybień w procedowaniu, ale dokonał własnej oceny dowodów i na ich podstawie stwierdził, że w tym zakresie zarzut stawiany powodowi w oświadczeniu o wypowiedzeniu mu umowy o pracę był również niezasadny. Trzeba natomiast podkreślić, że zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów i oceny dowodów, a w myśl art. 398¹³ § 2 k.p.c., w postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, co oznacza, że w przypadku poddania skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu musiałby on uwzględnić owe ustalenia faktyczne przy

rozpatrywaniu podniesionych w sprawie zarzutów naruszenia prawa materialnego, będącego wszak faktyczną podstawą rozstrzygnięcia.

Z tych samych przyczyn Sąd Najwyższy nie podziela twierdzeń skarżącej, że za przyjęciem jej skargi kasacyjnej do rozpoznania ma przemawiać oczywiste naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy zauważa też, że na temat wagi naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. (w związku z art. 391 § 1 k.p.c.) jako podstawy skargi kasacyjnej wypowiadał się wielokrotnie, wyjaśniając, że naruszenie tego przepisu z reguły nie ma wpływu na treść wyroku, gdyż uzasadnienie sporządzane jest dopiero po jego wydaniu (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 1 lipca 1998 r., I PKN 220/98, OSNAPiUS 1999 nr 15, poz. 482; z dnia 9 lipca 1998 r., I PKN 234/98, OSNAPiUS 1999 nr 15, poz. 487; z dnia 7 kwietnia 1999 r., I PKN 653/98, OSNAPiUS 2000 nr 11, poz. 427 oraz z dnia 5 września 2001 r., I PKN 615/00, OSNP 2003 nr 15, poz. 352). Niezgodne z art. 328 § 2 k.p.c. sporządzenie uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji tylko może stanowić usprawiedliwioną podstawę skargi kasacyjnej, gdy niezachowanie jego wymagań konstrukcyjnych będzie czynić zasadnym kasacyjny zarzut naruszenia prawa materialnego przez jego zastosowanie do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 września 2001 r., I PKN 615/00, OSNP 2003 nr 15, poz. 352) lub gdy uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 18 marca 2003 r., IV CKN 1862/00, LEX nr 109420 oraz z dnia 15 lipca 2011 r., I UK 325/10, LEX nr 949020) albo nie pozwala na jego kontrolę kasacyjną (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 lutego 2003 r., I CKN 65/01, LEX nr 78271; z dnia 6 lipca 2011 r., I CSK 67/11, LEX nr 970061). Z taką sytuacją nie mamy jednak do czynienia w niniejszej sprawie, gdyż uzasadnienie sporządzone przez Sąd drugiej instancji zawiera wszystkie elementy konstrukcyjne określone w art. 328 § 2 k.p.c., w tym przyczyny, dla których odmówił wiarygodności dowodom, które – zdaniem skarżącej – miały potwierdzać zasadność przyczyny wypowiedzenia powodowi umowy o pracę związaną z brakiem jego działań w odniesieniu do „raportów czystości” oraz brakiem nadzoru z jego strony.

Przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie uzasadniają także sugerowane przez skarżącą naruszenia przepisów prawa materialnego. Przyjęta przez Sąd drugiej instancji osobista niechęć do powoda ze strony przełożonej jako wyłączna rzeczywista przyczyna wypowiedzenia powodowi umowy o pracę tylko wtedy mogłaby bowiem zostać uznana za przyczynę dotyczącą pracownika, gdyby była spowodowana jego szczególnymi właściwościami osobistymi mającymi wpływ na pracę lub sposobem wywiązywania się przez niego z obowiązków pracowniczych. Taki związek Sąd Okręgowy jednak wykluczył. Nie było natomiast obowiązkiem tego Sądu doszukiwanie się innych przyczyn owej niechęci, ponieważ przyczyny leżące po stronie pracodawcy, jak i inne obiektywne przyczyny, które nie leżą po stronie pracodawcy, ale również nie leżą po stronie pracownika, a które jednak stanowią wyłączną przyczynę rozwiązania stosunku pracy należy uznawać za niedotyczące pracownika (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2018 r., II PK 105/17, LEX nr 2566911). Nie ma również racji skarżąca, podnosząc, że prawo pracownika do odprawy pieniężnej na podstawie przepisów ustawy o zwolnieniach grupowych (art. 8 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 1 tej ustawy) jest uzależnione od wystąpienia przesłanki „konieczności rozwiązania przez pracodawcę stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników”. O ile bowiem wspomniana „konieczność” stanowi niewątpliwie pozytywną przesłankę wypowiedzenia pracownikom umów o pracę w ramach zwolnień grupowych lub zwolnień indywidualnych z przyczyn niedotyczących pracowników na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy i w tym kontekście może być przedmiotem oceny w postępowaniu sądowym, o tyle w przypadku ustalenia tym postępowaniu, że do rozwiązania z konkretnym pracownikiem stosunku pracy doszło z przyczyn jego niedotyczących owa „konieczność” wynika w oczywisty sposób z samego faktu wypowiedzenia pracownikowi stosunku pracy wskutek uznania przez pracodawcę, że nie istnieje możliwość dalszego kontynuowania tego stosunku. Prawo do odprawy przysługuje zaś pracownikowi w razie rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy i z przyczyn niedotyczących żadnej ze stron (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2011 r., I PK 185/10, LEX nr 1119478; z dnia 6 lipca 2011 r., II PK 51/11, OSNP 2012 nr 17-18, poz. 219; z dnia 3 sierpnia 2012 r., I PK 61/12, OSNP 2013 nr 17-18, poz. 199 oraz z dnia

14 grudnia 2016 r., II PK 281/15, LEX nr 2200601). Pracownikowi przysługuje więc odprawa pieniężna, jeżeli w ogóle nie ustalono przyczyn wypowiedzenia umowy o pracę przez pracodawcę lub okaże się, że ujawnione przyczyny tego wypowiedzenia nie pozostawały w związku ze stosunkiem pracy, chyba że pracodawca udowodni, że przyczyną wypowiedzenia były okoliczności dotyczące pracownika (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2016 r., III PK 30/16, OSNP 2018 nr 2, poz. 15).

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, iż skarżąca nie wykazała potrzeby rozpoznania jej skargi kasacyjnej. Dlatego, na podstawie art. 398⁹ k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 9 ust. 1 pkt 2 i § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, orzekł jak w sentencji swojego postanowienia.